

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์หลักการใช้ภาษาไทยและอัตมโนทัศน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการพัฒนามโนทัศน์

The Development of Thai Language Principles Learning Achievement and Self-Concept of Matthayomsuksa 5 Students by Using Concept Development Model

ธนกฤต กิจรณากำจร¹ และ พินพนธ์ คงวิจิตต์^{2*}

Thanakit kittanakamjorn¹ and Pinpon Kongwijit^{2*}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์หลักการใช้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการพัฒนามโนทัศน์ และ 2) เปรียบเทียบอัตมโนทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการพัฒนามโนทัศน์ ตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 33 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการพัฒนามโนทัศน์ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 ทุกรายการประเมิน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลักการใช้ภาษาไทย ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 มีค่าเฉลี่ยรายฉบับ เท่ากับ 0.96 และมีค่าความยากง่าย (p) อยู่ในช่วง 0.41-0.88 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ในช่วง 0.45-0.82 และมีค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.82 และ 3) แบบวัดอัตมโนทัศน์ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 มีค่าเฉลี่ยรายฉบับ เท่ากับ 0.87 และมีค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.89 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (M) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการทดสอบค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน ผลการวิจัย พบว่า 1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์หลักการใช้ภาษาไทยหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการพัฒนามโนทัศน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนอัตมโนทัศน์หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการพัฒนามโนทัศน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ผลสัมฤทธิ์หลักการใช้ภาษาไทย, อัตมโนทัศน์, นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5, รูปแบบการพัฒนามโนทัศน์

¹ นักศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร อีเมล : thanakitnot12@gmail.com
Master student in Division of Teaching Thai Language, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education,
Silpakorn University. Email: thanakitnot12@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร อีเมล : pinphoneduc@gmail.com
Assistant Professor (Ph.D.) in Division of Teaching Thai Language, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education,
Silpakorn University. Email: pinphoneduc@gmail.com

Abstract

The purposes of this research were to: 1) compare the achievement in Thai language principles of matthayomsuksa 5 students before and after being taught using a concept development model and 2) compare the self-concept of matthayomsuksa 5 students before and after the being taught using a concept development model. The sample consisted of 33 matthayomsuksa 5 students from class 5/1 at a school in Kanchanaburi province, obtained through simple random sampling using the lottery method, with the classroom as the sampling unit. The research instruments included: 1) lesson plans based on the concept development model with all items receiving an IOC value of 1.00, 2) an achievement test on Thai language principles with the average IOC value of 0.96, ranging from 0.67 to 1.00, item difficulty values (p) ranging from 0.41 to 0.88, discrimination index values (r) ranging from 0.45 to 0.82, and a reliability coefficient value of 0.82, and 3) a self-concept inventory with the average IOC value of 0.87, ranging from 0.67 to 1.00 and a reliability coefficient value of 0.89. The statistics used for data analysis were mean (M), standard deviation (SD), and a dependent samples t -test. The findings revealed that: 1) the matthayomsuksa 5 students' post-intervention scores in Thai language principles were significantly higher than their pre-intervention scores at the .05 level of statistical significance, and 2) the matthayomsuksa 5 students' post-intervention self-concept scores were also significantly higher than their pre-intervention self-concept scores at the .05 level of statistical significance.

Keywords: Thai language principles learning achievement, self-concept, matthayomsuksa 5 students, concept development model

บทนำ

หลักภาษาถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการใช้ภาษา หากผู้ใช้ภาษาขาดความเข้าใจหลักภาษาจะทำให้การสื่อสารเกิดข้อบกพร่องได้ เพราะเมื่อผู้ใช้ภาษามีความรู้ความเข้าใจกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทางภาษาย่อมทำให้ใช้ภาษาไทยได้ถูกต้อง (ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, 2521) ส่งผลให้การสื่อสารสัมฤทธิ์ผล หลักภาษาจึงเป็นองค์ความรู้ที่สำคัญ ดังนั้น หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงกำหนดให้หลักการใช้ภาษาไทยเป็นสาระที่ 4 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

แม้การเข้าใจหลักการใช้ภาษาจะช่วยให้เข้าใจภาษานั้น ๆ ได้ดีขึ้น แต่ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนภาษาไทยจากงานวิจัยของ อรรถพงษ์ ผิวเหลือง และคณะ (2563) พบว่า มีหลายปัจจัยที่ทำให้การเรียนการสอนภาษาไทยไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ส่วนหนึ่งมาจากทัศนคติเชิงลบต่อการเรียนภาษาไทย สาเหตุดังกล่าวนี้วิเคราะห์ได้ว่าอาจเกิดจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น ประสบการณ์เดิมที่ทำให้เชื่อว่าตนเองไม่เก่งภาษาไทย การจัดเรียนรู้ของครูภาษาไทยที่ไม่ตรงกับแบบการเรียนรู้ ซึ่งเป็นวิธีการเรียนรู้ที่นักเรียนแต่ละคนนัดแตกต่างกัน ทำให้นักเรียนไม่สนใจเรียนจึงส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์หลักการใช้ภาษาไทยตามลำดับ ฉะนั้นครูจึงจำเป็นต้องออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสำเร็จในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนให้มากขึ้น

สิ่งที่จะวัดความเข้าใจหรือไม่เข้าใจของนักเรียนในการเรียนหลักการใช้ภาษาไทยได้อย่างหนึ่งคือ ผลสัมฤทธิ์หลักการใช้ภาษาไทย เนื่องจากการวัดผลสัมฤทธิ์หลักการใช้ภาษาไทยเป็นการวัดความเข้าใจในเนื้อหาที่เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยหรือที่เรียกว่า “มโนทัศน์หลักการใช้ภาษาไทย” ของนักเรียน หลังจากที่ได้รับประสบการณ์การเรียนรู้มาแล้ว ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้สอนภาษาไทยโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัด กาญจนบุรีจึงได้พิจารณาผลสัมฤทธิ์หลักการใช้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า มีนักเรียนที่ได้คะแนนผลสัมฤทธิ์หลักการใช้ภาษาไทยไม่ผ่านครึ่งของคะแนนรวมด้านหลักการใช้ภาษาไทย คือ 50 คะแนน เป็นจำนวนร้อยละ 52.91 คิดเป็นจำนวนนักเรียนทั้งหมด 82 คน จาก 155 คน แสดงให้เห็นว่านักเรียนยังไม่มี ความเข้าใจและขาดมโนทัศน์เกี่ยวกับหลักการใช้ภาษาไทย

การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการพัฒนามโนทัศน์ (Concept development model) เป็น การจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจอย่างยิ่งในการพัฒนามโนทัศน์หลักการใช้ภาษาไทยของนักเรียน โดยรูปแบบ ดังกล่าวเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Estes et al. (2011) ที่ได้พัฒนาตามแนวคิด กระบวนการคิดเชิงอุปนัยของ Tabla รูปแบบการสอนนี้ประกอบด้วยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การรวบรวมข้อมูล (Listing) โดยให้นักเรียนร่วมกันรวบรวมข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับมโนทัศน์ เหล่านั้นจากประสบการณ์ของนักเรียนผ่านกระบวนการต่าง ๆ 2) การจัดกลุ่มข้อมูล (Grouping) โดยให้ นักเรียนร่วมกันจัดกลุ่มข้อมูลตามกลุ่มต่าง ๆ ในขั้นตอนที่ 1 ตามความสัมพันธ์ที่ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ ข้อมูล 3) การระบุชื่อข้อมูลและอธิบายเหตุผล (Labeling) โดยให้นักเรียนระบุชื่อกลุ่มข้อมูลที่ได้พิจารณาจาก ความสัมพันธ์ในขั้นตอนที่ 2 และอธิบายเหตุผลในการระบุชื่อกลุ่ม 4) การจัดกลุ่มข้อมูลใหม่ (Regrouping) โดยให้นักเรียนพิจารณาข้อมูลที่ได้ระบุชื่อไว้ในขั้นตอนที่ 3 อีกครั้งเพื่อให้นักเรียนระบุชื่อข้อมูลใหม่ โดยอธิบายว่า ข้อมูลต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กันอย่างไร และ 5) การสังเคราะห์ (Synthesizing) โดยให้นักเรียนตรวจสอบ กลุ่มข้อมูล พร้อมสร้างการเชื่อมโยงกลุ่มเหล่านั้นโดยจัดทำข้อความสรุปให้ออกมาเป็นมโนทัศน์ที่ชัดเจน

เมื่อพิจารณาขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ข้างต้น จะเห็นได้ว่า รูปแบบการพัฒนามโนทัศน์เป็นรูปแบบ การสอนที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้หลักการใช้ภาษาไทยซึ่งมีลักษณะเป็นข้อมูลที่สามารถจัดกลุ่มได้หลากหลาย ผู้วิจัยจึงสนใจทดลองใช้รูปแบบการพัฒนามโนทัศน์ในการจัดการเรียนรู้ โดยได้พิจารณาโครงสร้างรายวิชา ภาษาไทย 3 รหัสวิชา ท32101 ของโรงเรียนที่ผู้วิจัยเป็นผู้รับผิดชอบสอน พบว่า สารการเรียนรู้ที่ปรากฏใน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 ได้แก่ เรื่อง ระดับภาษา คำราชาศัพท์ คำภาษาต่างประเทศที่ใช้ในภาษาไทย และคำประสม จึงทดลองใช้รูปแบบดังกล่าวในการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ สารการเรียนรู้ข้างต้นยังสอดคล้องกับ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้วย ซึ่งทำให้ โรงเรียนต่าง ๆ ที่ใช้หลักสูตรฯ ดังกล่าวในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาได้ประโยชน์จากการทดลองด้วย

แม้ว่าการใช้รูปแบบการพัฒนามโนทัศน์ในการจัดการเรียนการสอนช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมี ผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น ดังงานวิจัยของ ชลธิชา ม่วงศรีจันทร์ (2559) และ สุพัตรา อุตมั่ง (2560) ที่พบว่า กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้หลักการใช้ภาษาไทยโดยใช้รูปแบบการพัฒนามโนทัศน์มีผลสัมฤทธิ์ การเรียนรู้หลักการใช้ภาษาไทยสูงกว่ากลุ่มควบคุม จึงอาจกล่าวได้ว่ารูปแบบการพัฒนามโนทัศน์มีส่วนช่วย

พัฒนาผลสัมฤทธิ์หลักการใช้ภาษาไทยให้ดีขึ้น ทั้งนี้ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน จึงทำให้มีผลสัมฤทธิ์ที่ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ได้แก่ ปัจจัยด้านการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีต่อรายวิชาภาษาไทย ปัจจัยด้านสภาพสังคมโดยรอบ เช่น การร่วมชั้นเรียน ปัจจัยด้านอารมณ์ของนักเรียน และปัจจัยด้านกายภาพของนักเรียนที่ไม่มีความพร้อมจะเรียนรู้หลักการใช้ภาษาไทย ปัจจัยดังกล่าวข้างต้นนี้เรียกได้ว่าเป็น “อัตรานอกตัว” ทั้งนี้หากนักเรียนมีอัตรานอกตัวที่ดีจะสามารถช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Olagoke (2016) ที่พบว่า หากนักเรียนมีอัตรานอกตัวที่สูงขึ้นจะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นได้

Fitts (1972) ได้ให้ความหมายของอัตรานอกตัวไว้ว่า เป็นความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ ค่านิยมเกี่ยวกับตนเอง และการรับรู้เกี่ยวกับตนเองทั้งทางกายภาพ อารมณ์ และสังคม โดย Shavelson et al. (1976) ได้แบ่งประเภทของอัตรานอกตัวเป็น 1) อัตรานอกตัววิชาการ (Academic self-concept) เป็นการรับรู้ความสามารถ ความสำเร็จ และประสิทธิภาพของตนเองในด้านการเรียน หรือวิชาการต่าง ๆ และ 2) อัตรานอกตัวที่ไม่เป็นวิชาการ (Non-academic self-concept) ประกอบด้วย อัตรานอกตัวทางสังคม เป็นการรับรู้ความสามารถในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การรักษาความสัมพันธ์ทางสังคมของตนเอง อัตรานอกตัวทางด้านอารมณ์ เป็นการรับรู้และเข้าใจอารมณ์ การควบคุมอารมณ์ และความรู้สึกถึงความมั่นคงทางอารมณ์ของตนเอง และอัตรานอกตัวทางกายภาพ เป็นการรับรู้เกี่ยวกับการแสดงออกทางด้านร่างกาย บุคลิกภาพ รวมถึงสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัวของตนเอง ทั้งนี้การพัฒนาผลสัมฤทธิ์หลักการใช้ภาษาไทยจำเป็นต้องพัฒนาอัตรานอกตัวด้วยเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้และเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง และองค์ความรู้ทางหลักการใช้ภาษาไทยว่ามีประโยชน์ต่อตนเองอย่างไร

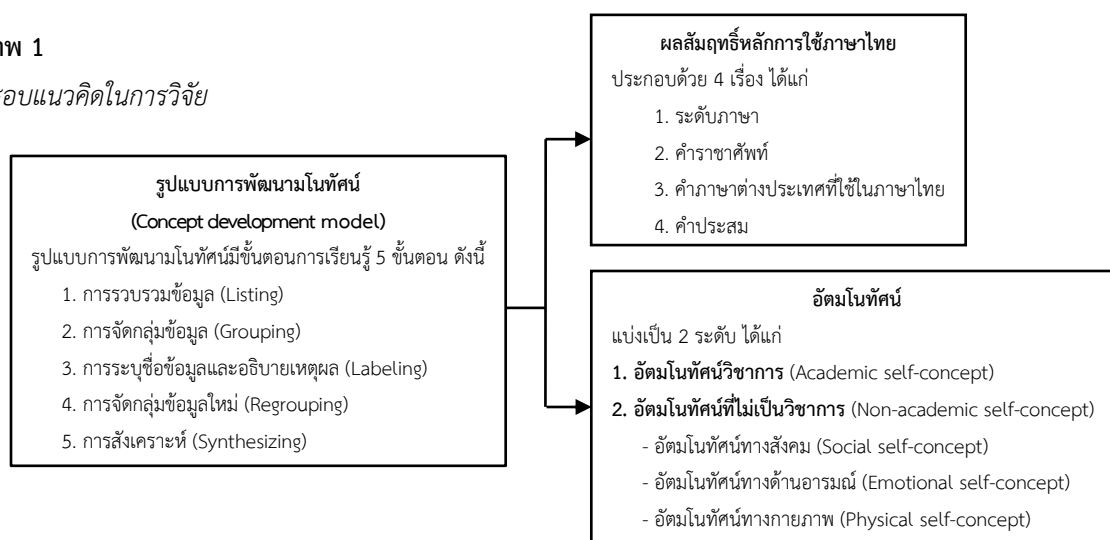
ทั้งนี้เมื่อพิจารณางานวิจัยด้านการสอนภาษาไทยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการพัฒนามโนทัศน์ที่มีต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์หลักการใช้ภาษาไทยและอัตรานอกตัว พบว่า ไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาทั้งสองตัวแปรพร้อมกัน แต่มีงานวิจัยที่ยืนยันประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนามโนทัศน์ในการสอนหลักการใช้ภาษาไทยเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์และความคงทนในการเรียนรู้ เช่น งานวิจัยของ สุพัตรา อุดมมั่ง (2560) ที่พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีมโนทัศน์หลักการใช้ภาษาไทยและความคงทนในการเรียนรู้สูงขึ้นหลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการพัฒนามโนทัศน์ และงานวิจัยของ ชลธิชา ม่วงศรีจันทร์ (2559) ที่พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์หลักการใช้ภาษาไทยที่สูงขึ้นหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการพัฒนามโนทัศน์ เมื่อพิจารณางานวิจัยทั้ง 2 เรื่องจะพบว่าเป็นการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนามโนทัศน์ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ยังขาดการศึกษาทดลองในเขตพื้นที่ต่างจังหวัด เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางสังคมและแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนต่างกัน และเมื่อพิจารณางานวิจัยด้านอัตรานอกตัวจะพบว่างานวิจัยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยทางด้านจิตวิทยา เช่น งานวิจัยของ ไอรินา พรหมจรรย์ (2559) ที่พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีอัตรานอกตัวที่ดีขึ้นหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดมนุษยนิยมแนวใหม่ และไม่พบการศึกษาอัตรานอกตัวผ่านมุมมองของการสอนภาษาไทย ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการมุ่งเน้นพัฒนามโนทัศน์เชิงปัญญาและมิติด้านจิตวิทยาไปพร้อมกันผ่านการใช้รูปแบบการพัฒนามโนทัศน์

การนำรูปแบบการพัฒนามโนทัศน์มาใช้ในการจัดการเรียนรู้เรื่องหลักการใช้ภาษาไทยนั้น นอกจากจะพัฒนาผลสัมฤทธิ์หลักการใช้ภาษาไทย ยังสามารถช่วยส่งเสริมการพัฒนามโนทัศน์ของนักเรียนให้ดีขึ้นได้

เนื่องจากแต่ละขั้นตอนของรูปแบบการพัฒนามโนทัศน์เป็นการเรียนรู้ด้วยระบบกลุ่ม จำเป็นจะต้องมีการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในกลุ่ม จะช่วยให้นักเรียนได้รู้จักการรับฟังและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ในส่วนนี้จะช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาทั้งปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยผู้วิจัยนำขั้นตอนทั้ง 5 ของรูปแบบการพัฒนามโนทัศน์มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์หลักการใช้ภาษาไทย และส่งเสริมอัตมโนทัศน์ของนักเรียนให้ดีขึ้นได้ โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้ (ภาพ 1)

ภาพ 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์หลักการใช้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการพัฒนามโนทัศน์
2. เพื่อเปรียบเทียบอัตมโนทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการพัฒนามโนทัศน์

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยก่อนการทดลอง (Pre-experimental designs or non designs) ใช้แบบแผนการวิจัยการทดลองกลุ่มเดียว มีการวัดก่อนและหลังการทดลอง (The one-group pretest-posttest design) มีรายละเอียดของการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดกาญจนบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 162 คน

1.2 ตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดกาญจนบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 33 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยวิธีการจับสลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการพัฒนาบทสนทนา จำนวน 4 แผนการเรียนรู้ ได้แก่ เรื่อง ระดับภาษา คำราชาศัพท์ คำภาษาต่างประเทศที่ใช้ในภาษาไทย และคำประสม แผนการเรียนรู้ละ 2 คาบเรียน รวมทั้งสิ้น 8 คาบเรียน ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยโดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ได้แก่ ด้านเนื้อหาภาษาไทย ด้านหลักสูตรและการสอนภาษาไทย และด้านการวัดและประเมินผล ตรวจสอบพิจารณาความเหมาะสมพบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกรายการประเมิน จากนั้นจึงนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/2 ที่ไม่ใช่ตัวอย่าง จำนวน 32 คน พบว่า สามารถนำไปใช้ในการทดลองได้จริง

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลักการใช้ภาษาไทยเป็นข้อสอบปรนัยที่พัฒนาขึ้นตามแนวคิดของ Bloom's revised taxonomy (Krathwohl, 2002) โดยเป็นแบบเลือกตอบ 5 ตัวเลือก (multiple choice test) จำนวน 19 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน และข้อสอบแบบอัตนัย (subjective test) จำนวน 4 ข้อ ข้อละ 2 คะแนน รวมจำนวน 23 ข้อ มีคะแนนเต็ม 27 คะแนน ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ได้แก่ ด้านเนื้อหาภาษาไทย ด้านหลักสูตรและการสอนภาษาไทย และด้านการวัดและประเมินผล พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 มีค่าเฉลี่ยรายฉบับ เท่ากับ 0.96 และผลการทดลองใช้ พบว่า มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ในช่วง 0.41-0.88 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ในช่วง 0.45-0.82 และค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สูตรของคูเดอร์ริชาร์ดสัน เท่ากับ 0.82 ซึ่งมีระดับความยากง่ายที่เหมาะสมและสามารถจำแนกความสามารถได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 แบบวัดอัตมโนทัศน์ เป็นมาตรการวัดแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ในการเลือกตอบ พัฒนาขึ้นตามแนวคิดของ Shavelson et al. (1976) คือ อัตมโนทัศน์วิชาการ (Academic self-concept) และอัตมโนทัศน์ที่ไม่เป็นวิชาการ (Non-academic self-concept) จำนวน 30 ข้อ ข้อละ 5 คะแนน มีคะแนนเต็ม 150 คะแนน ผ่านการพิจารณาคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ได้แก่ ด้านจิตวิทยา ด้านหลักสูตรและการสอนภาษาไทย และด้านการวัดและประเมินผล ตรวจสอบพิจารณาความเหมาะสม ผลการประเมิน พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 มีค่าเฉลี่ยรายฉบับ เท่ากับ 0.87 และมีค่าความเที่ยงโดยใช้สูตรค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา เท่ากับ 0.89

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลักการใช้ภาษาไทย ใช้เวลา 1 ชั่วโมง และให้นักเรียนตอบแบบวัดอัตมโนทัศน์ โดยใช้เวลา 20 นาที จากนั้น ดำเนินการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการพัฒนาบทสนทนาตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามสาระการเรียนรู้จำนวน 4 เรื่อง เป็นระยะเวลา 8 คาบ ใช้เวลาในการทดลองสัปดาห์ละ 2 คาบ ในช่วงภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 เมื่อดำเนินการจัดการเรียนรู้ครบ 8 คาบจึงทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลักการใช้ภาษาไทยใช้เวลา 1 ชั่วโมง และให้นักเรียนตอบแบบวัดอัตมโนทัศน์ จำนวน 30 ข้อ โดยใช้เวลา 20 นาที

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ ดังนี้

4.1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์หลักการใช้ภาษาไทย โดยการคำนวณค่าเฉลี่ยเลขคณิต (M) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์หลักการใช้ภาษาไทย โดยสถิติทดสอบทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent sample t -test) ที่ระดับนัยทางสถิติ .05

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลแบบวัดอัตรานวัตกรรม โดยคำนวณค่าเฉลี่ยเลขคณิต (M) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนของนวัตกรรม โดยสถิติทดสอบทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent sample t -test) ที่ระดับนัยทางสถิติ .05

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์หลักการใช้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการพัฒนานวัตกรรม

ผลคะแนนผลสัมฤทธิ์หลักการใช้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการพัฒนานวัตกรรม พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์หลักการใช้ภาษาไทยก่อนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเลขคณิต 10.09 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.52 และคะแนนผลสัมฤทธิ์หลักการใช้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเลขคณิต 14.06 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.96

เมื่อพิจารณาคะแนนผลสัมฤทธิ์หลักการใช้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการพัฒนานวัตกรรมสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการพัฒนานวัตกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ตาราง 1)

ตาราง 1

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์หลักการใช้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการพัฒนานวัตกรรม

กลุ่มทดลอง	n	คะแนนเต็ม	M	SD	t -test	df	P
ก่อนการจัดการเรียนรู้	33	27	10.09	2.52	12.59	32	.00*
หลังการจัดการเรียนรู้	33	27	14.06	2.96			

หมายเหตุ : * $p < .05$

เมื่อพิจารณาเป็นรายละเอียดการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีคะแนนเรื่องคำภาษาต่างประเทศที่ใช้ในภาษาไทยมากที่สุด คือ ($M = 4.27$, $SD = 1.08$) รองลงมา คือ เรื่องคำประสม ($M = 3.91$, $SD = 1.34$) เรื่องระดับภาษา ($M = 3.30$, $SD = 0.66$) และเรื่องคำราชาศัพท์ ($M = 2.58$, $SD = 1.13$) ตามลำดับ จากความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์หลักการใช้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

โดยใช้สถิติทดสอบที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent sample *t*-test) พบว่า ภาพรวมของคะแนนผลสัมฤทธิ์หลักการใช้ภาษาไทยหลังการใช้รูปแบบการพัฒนาโน้ตบุ๊กสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการพัฒนาโน้ตบุ๊กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ตาราง 2)

ตาราง 2

ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์หลักการใช้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยจำแนกตามสาระการเรียนรู้ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการพัฒนาโน้ตบุ๊ก

สาระการเรียนรู้	ก่อนการจัดการเรียนรู้			หลังการจัดการเรียนรู้			t-test	P
	M	SD	แปลผล	M	SD	แปลผล		
ระดับภาษา	2.52	0.57	ปานกลาง	3.30	0.66	ปานกลาง	4.71	.00*
คำราชาศัพท์	1.58	0.38	น้อย	2.58	1.13	ปานกลาง	5.27	.00*
คำภาษาต่างประเทศที่ใช้ในภาษาไทย	3.27	1.20	ปานกลาง	4.27	1.08	มาก	4.90	.00*
คำประสม	2.82	0.84	ปานกลาง	3.91	1.34	มาก	6.20	.00*
รวมทั้งหมด	2.55	0.51	ปานกลาง	3.52	0.55	มาก	14.66	.00*

หมายเหตุ : * $p < .05$

2. ผลการเปรียบเทียบอัตรานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการพัฒนาโน้ตบุ๊ก

ผลการวิเคราะห์คะแนนอัตรานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการพัฒนาโน้ตบุ๊ก พบว่า คะแนนอัตรานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเลขคณิต 3.38 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.16 และคะแนนอัตรานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเลขคณิต 4.53 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.13

เมื่อพิจารณาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนอัตรานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้สถิติทดสอบที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน พบว่า คะแนนอัตรานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ตาราง 3)

ตาราง 3

ผลการเปรียบเทียบอัตรานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการพัฒนาโน้ตบุ๊ก

กลุ่มทดลอง	n	M	SD	t-test	df	P
ก่อนการจัดการเรียนรู้	33	3.38	0.16	37.70	32	.00*
หลังการจัดการเรียนรู้	33	4.53	0.13			

หมายเหตุ : * $p < .05$

เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่านักเรียนมีอัตมโนทัศน์วิชาการมากที่สุด คือ ($M = 4.60$, $SD = 0.64$) รองลงมา คือ อัตมโนทัศน์ที่ไม่เป็นวิชาการ ($M = 4.39$, $SD = 0.64$) โดยมีองค์ประกอบย่อย คือ อัตมโนทัศน์ทางสังคม ($M = 4.48$, $SD = 0.60$) อัตมโนทัศน์ทางด้านอารมณ์ ($M = 4.39$, $SD = 0.65$) และอัตมโนทัศน์ทางกายภาพ ($M = 4.31$, $SD = 0.68$) ตามลำดับ จากความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนน อัตมโนทัศน์วิชาการและอัตมโนทัศน์ที่ไม่เป็นวิชาการ โดยใช้สถิติทดสอบทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน พบว่า ภาพรวมของคะแนนอัตมโนทัศน์วิชาการและอัตมโนทัศน์ที่ไม่เป็นวิชาการที่ประกอบด้วยอัตมโนทัศน์ทางสังคม อัตมโนทัศน์ทางด้านอารมณ์ และอัตมโนทัศน์ทางกายภาพหลังการใช้รูปแบบการพัฒนาโนทัศน์สูงกว่าก่อน การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการพัฒนาโนทัศน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ตาราง 4)

ตาราง 4

ผลการเปรียบเทียบคะแนนอัตมโนทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยมีองค์ประกอบอัตมโนทัศน์วิชาการและ อัตมโนทัศน์ที่ไม่เป็นวิชาการก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการพัฒนาโนทัศน์

องค์ประกอบอัตมโนทัศน์	ก่อนการจัดการเรียนรู้			หลังการจัดการเรียนรู้			t-test	P
	M	SD	แปลผล	M	SD	แปลผล		
อัตมโนทัศน์วิชาการ	3.48	0.87	ปานกลาง	4.60	0.64	มากที่สุด	18.02	.00*
อัตมโนทัศน์ที่ไม่เป็นวิชาการ								
- อัตมโนทัศน์ทางสังคม	3.16	0.82	ปานกลาง	4.48	0.60	มาก	16.27	.00*
- อัตมโนทัศน์ทางด้านอารมณ์	3.28	0.79	ปานกลาง	4.39	0.65	มาก	12.44	.00*
- อัตมโนทัศน์ทางกายภาพ	3.38	0.84	ปานกลาง	4.31	0.68	มาก	8.88	.00*
รวม	3.27	0.82	ปานกลาง	4.39	0.64	มาก	12.53	.00*
รวมอัตมโนทัศน์ทั้งหมด	3.38	0.16	ปานกลาง	4.53	0.13	มากที่สุด	37.70	.00*

หมายเหตุ : *p < .05

อภิปรายผล

ผู้วิจัยแบ่งการอภิปรายออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการพัฒนาโนทัศน์ต่อผลสัมฤทธิ์หลักการใช้ภาษาไทย

การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการพัฒนาโนทัศน์สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์หลักการใช้ภาษาไทยได้ แม้ข้อมูลจากปัญหาวิจัยและการทดสอบก่อนเรียนสะท้อนให้เห็นว่านักเรียนยังขาดมโนทัศน์หลักการใช้ภาษาไทย แต่ข้อมูลจากผลการวิจัยกลับพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์หลักการใช้ภาษาไทยเพิ่มมากขึ้นหลังจาก ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการพัฒนาโนทัศน์ แม้เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยในตาราง 1 ของ ผลการวิจัย พบว่า หลังเรียนยังมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ค่อนข้างน้อย ซึ่งอาจเกิดจากในชั้นเรียนมีนักเรียนกลุ่มเก่งเป็น จำนวนจำกัด และมีนักเรียนกลุ่มกลาง-อ่อนมากกว่า แต่มีข้อสังเกตว่านักเรียนทุกคนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่า

ก่อนเรียน ดังนั้นการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการพัฒนานวัตกรรมจึงช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนรู้และเข้าใจหลักการใช้ภาษาไทยได้อย่างเป็นระบบและมีความหมายผ่านกระบวนการต่าง ๆ ในทุกขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การรวบรวมข้อมูล เป็นขั้นตอนที่นักเรียนร่วมกันรวบรวมข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับนวัตกรรมหลักการใช้ภาษาไทยด้วยตัวเอง การจัดการเรียนรู้ลักษณะนี้สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมายของ Ausubel (1963) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ใด ๆ จะมีความหมายต่อนักเรียนหากนักเรียนสามารถเชื่อมโยงกับสิ่งที่เคยเรียนรู้มาก่อน (Prior knowledge) ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดลอง พบว่า บางครั้งนักเรียนรวบรวมข้อมูลทางภาษาไทยออกมาไม่ถูกต้อง เนื่องจากลักษณะของข้อมูลที่เป็นชุดคำหรือข้อความที่ถูกต้องกับไม่ถูกต้องมีลักษณะใกล้เคียงกัน เช่น คำว่า “จิ้มจุ่ม” นักเรียนอาจพิจารณาลักษณะว่าเป็นคำซ้อนแต่แท้จริงแล้วเป็นคำประสม ดังนั้นนักเรียนจะต้องฝึกการสังเกตลักษณะของคำให้มากขึ้นจึงจะสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์หลักการใช้ภาษาไทยให้สูงขึ้นได้

ขั้นตอนที่ 2 การจัดกลุ่มข้อมูล เป็นขั้นตอนที่นักเรียนร่วมกันใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมหลักการใช้ภาษาไทย Marzano (2001) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์เป็นกิจกรรมที่ต้องใช้การคิดพิจารณาข้อมูลอย่างละเอียดถี่ถ้วนรอบด้านจนสามารถระบุความเหมือนความแตกต่างระหว่างสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล การจัดกลุ่มผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ในขั้นนี้ช่วยให้นักเรียนเข้าใจนวัตกรรมหลักการใช้ภาษาไทยได้ดีเพราะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดจัดกระทำกับข้อมูลภาษาด้วยตนเอง จากการทดลอง พบว่า บางครั้งนักเรียนบางคนวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้สำหรับการจัดกลุ่มข้อมูลออกมาละเอียด น้อยหรือละเอียดมากเกินไป ทำให้การสร้างนวัตกรรมเกิดขึ้นได้ยาก ครูจึงต้องอาศัยการใช้คำถามเพื่อให้นักเรียนได้ทบทวนใหม่อีกครั้งจะช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจและส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์หลักการใช้ภาษาไทยได้

ขั้นตอนที่ 3 การระบุชื่อข้อมูลและอธิบายเหตุผล เป็นขั้นตอนที่นักเรียนจะต้องระบุชื่อกลุ่มข้อมูลที่ได้พิจารณาเรียบเรียงแล้วผ่านกระบวนการคิดขั้นสูง การแสดงเหตุผลประกอบนี้เป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้ นักเรียนเข้าใจความเป็นเหตุเป็นผลของกลุ่มข้อมูลเหล่านั้นว่ามีที่มาอย่างไร สอดคล้องกับทฤษฎีการให้เหตุผลของ Cattell (1971) ที่กล่าวว่า การให้เหตุผลเป็นกระบวนการที่เริ่มต้นด้วยการสังเกตลักษณะของข้อมูลซึ่งทำให้สรุปออกมาเป็นนวัตกรรมที่ถูกต้อง จากการทดลอง พบว่า บางครั้งนักเรียนบางกลุ่มอาจจะยังไม่สามารถให้เหตุผลประกอบได้ถูกต้องหรือถูกต้องแต่ไม่ครอบคลุมทั้งหมด ครูจึงต้องเข้าไปกระตุ้นให้นักเรียนร่วมกันคิดและพิจารณาการให้เหตุผลเพิ่มเติม ดังนั้นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้อธิบายเหตุผลจึงส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์หลักการใช้ภาษาไทยให้สูงขึ้นได้

ขั้นตอนที่ 4 การจัดกลุ่มข้อมูลใหม่ เป็นขั้นตอนที่นักเรียนร่วมกันทบทวนข้อมูลอีกครั้งผ่านกระบวนการคิดไตร่ตรองและสร้างความเข้าใจในเนื้อหาของหลักการใช้ภาษาไทยอีกครั้ง ขั้นตอนนี้ สอดคล้องกับทฤษฎีการคิดไตร่ตรองของ Dewey (1997) ที่ได้กล่าวว่า การคิดไตร่ตรองเป็นการดำเนินการเสนอข้อเท็จจริงที่สนับสนุนความจริงเพื่อทำความเข้าใจและหาแนวทางปรับปรุงพัฒนาการดำเนินการของข้อมูลนั้นให้ดีขึ้น โดยใช้หลักฐานมาพิสูจน์เพื่อให้ข้อมูลที่ผ่านการทบทวนมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น จากการทดลอง พบว่า เมื่อนักเรียนบางคนไม่สามารถที่จะสร้างความเข้าใจได้ทันที บางครั้งครูต้องใช้คำถาม

มากกว่า 1 คำถามเพื่อให้นักเรียนได้เกิดกระบวนการคิดไตร่ตรองเพื่อทบทวนความคิด ดังนั้นการใช้คำถามและการคิดไตร่ตรองจึงช่วยให้การจัดกลุ่มข้อมูลภาษาใหม่ของนักเรียนได้ข้อมูลในเชิงลึกและละเอียดมากขึ้น ส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์หลักการใช้ภาษาไทยได้

ขั้นตอนที่ 5 การสังเคราะห์ เป็นขั้นตอนที่นักเรียนจัดทำข้อความสรุปหรือนิยามให้ออกมาเป็นโน้ตสโน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Ausubel (1963) ที่ได้จำแนกวิธีการสร้างความหมายของการเรียนรู้โดยการอนุมานไว้ว่า เป็นการจัดกลุ่มสิ่งที่เรียนรู้ใหม่มาเชื่อมโยงกับองค์ความรู้เดิมที่มีอยู่ เพื่อสรุปเป็นหลักการหรือโน้ตสโนหลักที่ครอบคลุมกว่าเดิม จากการทดลอง พบว่า ในคาบเรียนแรก ๆ บางครั้งนักเรียนบางคนไม่สามารถสรุปนิยามหรือหลักการของหลักการใช้ภาษาไทยออกมาได้ ครูจึงต้องเข้าไปชี้แนะแนวทางผ่านการใช้คำถามและกระตุ้นให้นักเรียนได้ศึกษาองค์ความรู้เพิ่มเติม ดังนั้นการคิดสังเคราะห์ในขั้นตอนนี้จึงเป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับโน้ตสโนหลักการใช้ภาษาไทยจนสามารถสรุปนิยามหลักการใช้ภาษาไทยออกมาได้ช่วยให้นักเรียนมีโน้ตสโนหลักการใช้ภาษาไทยที่ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์หลักการใช้ภาษาไทย

ผลการอภิปรายข้างต้นจะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการพัฒนานโน้ตสโนมีขั้นตอนที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนานโน้ตสโนหลักการใช้ภาษาไทยของนักเรียน สอดคล้องกับ Taba (1967) ที่กล่าวว่า รูปแบบการพัฒนานโน้ตสโนเป็นรูปแบบที่ช่วยขยายความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับโน้ตสโนที่ให้นักเรียนได้จัดหมวดหมู่ พัฒนา และปรับแต่งโน้ตสโน ผ่านการคิดวิเคราะห์ อธิบายเหตุและผล คิดไตร่ตรอง และคิดสังเคราะห์ ด้วยเหตุนี้งานวิจัยที่นำรูปแบบการพัฒนานโน้ตสโนไปใช้จึงสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์หลักการใช้ภาษาไทยได้ เช่น งานวิจัยของ ชลธิชา ม่วงศรีจันทร์ (2559) ที่พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์หลักการใช้ภาษาไทยที่ดีขึ้นหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการพัฒนานโน้ตสโน รวมทั้งงานวิจัยของ สุพัตรา อุตมั่ง (2560) พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีโน้ตสโนที่เกี่ยวกับหลักการใช้ภาษาไทยที่ดีขึ้นหลังจากการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเกิดจากการนำรูปแบบการพัฒนานโน้ตสโนมาใช้

2. ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการพัฒนานโน้ตสโนที่มีต่ออัตรโน้ตสโน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการพัฒนานโน้ตสโนสามารถพัฒนาอัตรโน้ตสโนได้ เนื่องจากจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการพัฒนานโน้ตสโนทุกขั้นตอนเป็นกระบวนการที่สามารถช่วยพัฒนาการทำงานของนักเรียนให้ประสบผลสำเร็จได้จากการทำงานที่เป็นระบบกลุ่ม การพูดคุยและตัดสินใจร่วมกัน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การรวบรวมข้อมูล เป็นขั้นตอนที่นักเรียนจะร่วมกันรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโน้ตสโนหลักการใช้ภาษาไทยโดยการร่วมกันอภิปรายข้อมูลที่ได้รับว่ามีลักษณะอย่างไร การรวบรวมข้อมูลนี้ช่วยให้นักเรียนเริ่มเห็นภาพรวมของตนเอง ทั้งในแง่ของจุดแข็ง จุดอ่อน ความเข้าใจและไม่เข้าใจในข้อมูลที่ส่งผลต่อความมั่นใจในความสามารถของตนเองในเชิงบวก ดังทฤษฎีของ Cooley (1902) ที่กล่าวว่า การรวบรวมข้อมูลผ่านการตีความมาแล้วจะนำไปสู่การสร้างอัตรโน้ตสโน ซึ่งอาจเป็นไปในทิศทางบวกหรือลบขึ้นอยู่กับข้อมูลที่รวบรวมและการตีความในขณะนั้น จากการทดลอง พบว่า นักเรียนบางคนยังขาดความรู้เดิมที่เป็นอัตรโน้ตสโนวิชาการในการเรียนภาษาไทย ทำให้บางครั้งนักเรียนไม่ได้ให้ความสนใจและมีแรงจูงใจที่จะเรียนเท่าที่ควร ครูจึงต้องกระตุ้นด้วยวิธีการใช้สื่อการสอนและเทคนิคอย่างหลากหลาย เช่น การใช้

แอปพลิเคชัน Miro: Brainwriting หรือ Lino เพื่อช่วยให้นักเรียนเห็นภาพรวมของตัวอย่างชุดคำหรือข้อความที่ช่วยสร้างความสนใจในการเรียนส่งผลให้นักเรียนมีความเข้าใจและมีอัตมโนทัศน์วิชาการที่มากขึ้น

ขั้นตอนที่ 2 การจัดกลุ่มข้อมูล เป็นขั้นตอนที่นักเรียนแต่ละกลุ่มจะต้องร่วมกันพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับหลักการใช้ภาษาไทยที่ได้รวบรวมไว้นามาจัดกลุ่มผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดหลักของ Berndt et al. (1996) ที่กล่าวว่า การรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มที่ตนมีปฏิสัมพันธ์อยู่ด้วย และการที่คนส่วนใหญ่ในกลุ่มแสดงการยอมรับ ให้เกียรติ และมีปฏิสัมพันธ์อันดีต่อตนเอง จะช่วยให้มีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น จากการทดลอง พบว่า นักเรียนบางคนอาจจะยังไม่สามารถจัดกลุ่มข้อมูลออกมาได้ถูกต้อง เนื่องจากบางครั้งนักเรียนไม่ได้สื่อสารเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เนื้อหาหลักการใช้ภาษาไทยกับเพื่อน จึงทำให้ข้อมูลที่มีอยู่ค่อนข้างแคบและน้อยเกินไปส่งผลให้คำตอบที่ได้อาจเกิดความผิดพลาดได้ ครูจึงต้องช่วยชี้แนะให้นักเรียนสื่อสารกันมากขึ้นเพื่อให้ได้คำตอบที่ถูกต้องและทำให้นักเรียนมีอัตมโนทัศน์ทางสังคมที่ดีขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 การระบุชื่อข้อมูลและอธิบายเหตุผล ในขั้นตอนนี้จะช่วยให้นักเรียนได้ฝึกความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีผ่านการแสดงเหตุผลของตนเองทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยเพื่ออธิบายเหตุผลข้อมูลหลักการใช้ภาษาไทยให้ชัดเจน หากไม่เห็นด้วยนักเรียนจะต้องเรียนรู้วิธีการควบคุมและการแสดงออกทางอารมณ์ของตนเองผ่านทางสีหน้าและท่าทาง สอดคล้องกับ Martha (2017) ที่กล่าวว่า การรับรู้ทางอารมณ์และสังคมเป็นรูปแบบในการจัดการอารมณ์ของตนเอง การสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่นได้อย่างยั่งยืน นำไปสู่การพัฒนาให้เกิดการรับรู้และเข้าใจทางอารมณ์และสังคมของตนเอง จากการทดลอง พบว่า มีนักเรียนบางคนในกลุ่มไม่ได้แสดงออกถึงความตั้งใจใส่ใจ และมักจะแสดงเหตุผลในขณะที่เพื่อนคนอื่นกำลังปรึกษากันอยู่ รวมถึงไม่ให้ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมเท่าที่ควร ครูจึงต้องเข้าไปให้คำแนะนำ และสอบถามถึงสาเหตุว่าทำไมนักเรียนถึงไม่ยอมให้ความร่วมมือเพื่อครูจะได้นำมาปรับปรุงให้กิจกรรมน่าสนใจมากขึ้น การแสดงเหตุผลของนักเรียนในขั้นตอนนี้จึงสามารถช่วยให้นักเรียนรับรู้ทัศนคติ การเข้าสังคม และการใช้อารมณ์ของตนเองและเพื่อน ๆ ส่งผลให้นักเรียนมีอัตมโนทัศน์ที่สูงขึ้น

ขั้นตอนที่ 4 การจัดกลุ่มข้อมูลใหม่ เป็นขั้นตอนที่นักเรียนแต่ละกลุ่มจะต้องช่วยกันทบทวนข้อมูลใหม่อีกครั้ง โดยในขั้นตอนนี้ นักเรียนอาจจะรู้สึกกดดันและวิตกกังวล เนื่องจากการจัดกลุ่มข้อมูลใหม่เป็นการนำกลุ่มข้อมูลเดิมมาพิจารณาอีกครั้ง ส่งผลให้นักเรียนจะต้องใช้องค์ความรู้ที่มีอยู่พิจารณาข้อมูลออกมาเป็นกลุ่มใหม่ให้ได้ ครูจึงต้องสร้างบรรยากาศให้นักเรียนรู้สึกไม่กดดันและวิตกกังวลเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น ตรงกับผลการวิจัยของ Adelman and Taylor (2005) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน และสนับสนุนว่า บรรยากาศการเรียนรู้โดยเฉพาะบรรยากาศที่มีลักษณะการส่งเสริมให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครูส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อการเรียนรู้ของนักเรียน จากการทดลอง พบว่า หากนักเรียนอยู่ในสภาวะกดดันหรือวิตกกังวลจะส่งผลให้นักเรียนไม่สามารถจัดกลุ่มข้อมูลทางภาษาใหม่ออกมาได้ ครูจึงต้องใช้การเสริมแรงทางบวก ใช้คำชม หรือใช้คำพูดด้านบวกจึงช่วยให้นักเรียนมีความรู้สึกดีต่อตนเองมากขึ้น ส่งผลโดยตรงต่ออัตมโนทัศน์ของนักเรียน

ขั้นตอนที่ 5 การสังเคราะห์ เป็นขั้นตอนที่ช่วยส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนให้มีอัตมโนทัศน์วิชาการ โดยนักเรียนแต่ละกลุ่มจะสรุปมโนทัศน์ออกมาจากสิ่งที่เรียนรู้ การที่นักเรียนสามารถสังเคราะห์เป็นหลักการของการใช้ภาษาไทยออกมาได้ และได้รับการยอมรับจากครูและเพื่อน ส่งผลให้นักเรียนมีอัตมโนทัศน์ที่สูงขึ้น สอดคล้องกับ Khalaila (2015) ที่พบว่า อัตมโนทัศน์ที่สูงจะมีความสัมพันธ์โดยตรงกับความสำเร็จทางวิชาการ ซึ่งช่วยเสริมสร้างให้นักเรียนเห็นคุณค่าในตนเองที่ทำให้เกิดความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนจากการทดลอง พบว่า นักเรียนหลาย ๆ กลุ่มยังไม่สามารถสังเคราะห์มโนทัศน์ออกได้ถูกต้องหรือถูกต้องแต่ไม่ครอบคลุมทั้งหมด ครูจึงต้องกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนที่จะกระตือรือร้นเพื่อหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับมโนทัศน์หลักการใช้ภาษาไทยอีกครั้งจะช่วยให้ นักเรียนสามารถรับรู้ถึงศักยภาพด้านวิชาการของตนเองที่ส่งผลให้มีอัตมโนทัศน์ที่ดีขึ้นได้

จากที่กล่าวมาข้างต้น การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการพัฒนา มโนทัศน์จึงช่วยพัฒนาอัตมโนทัศน์ของนักเรียนผ่านการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมกลุ่ม การแลกเปลี่ยนเสนอความคิดเห็นกับเพื่อน ส่งผลให้นักเรียนเกิดการรับรู้ด้านปัญญา อารมณ์ สังคม และทางกายภาพที่ดีของตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดของ Fitts (1972) ที่กล่าวว่า อัตมโนทัศน์เป็นความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ ค่านิยมเกี่ยวกับตนเอง และการรับรู้เกี่ยวกับตนเอง

ดังนั้นหากครูใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้นี้จะช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตลอดจนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รู้ถึงศักยภาพด้านการเรียน การเข้าสังคม การควบคุมอารมณ์ หรือที่เรียกว่า อัตมโนทัศน์ของตนเองมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยพบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์หลักการใช้ภาษาไทยและอัตมโนทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการพัฒนา มโนทัศน์สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการพัฒนา มโนทัศน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

1. จากการทดลองจัดการเรียนรู้ พบว่า มีนักเรียนบางคนวิเคราะห์ข้อมูลละเอียดน้อยหรือละเอียดมากเกินไป ครูควรใช้คำถามพัฒนาการคิดในการส่งเสริมให้นักเรียนจัดกลุ่มข้อมูล เพราะการใช้คำถามจะช่วยให้ นักเรียนเกิดกระบวนการคิดเชิงมโนทัศน์ได้ดีขึ้น เช่น เรื่องคำประสม ครูอาจจะใช้คำถามว่า “นักเรียนจะจัดกลุ่มคำว่า ‘น้ำใจ’ ‘โรงเรียน’ และ ‘ใจดำ’ อยู่ในกลุ่มเดียวกันได้หรือไม่ เพราะเหตุใด”

2. จากการทดลองจัดการเรียนรู้ พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบรายบุคคลยังไม่สามารถทำให้นักเรียนตอบคำถามได้ดี ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ เพราะการที่นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กันจะช่วยให้ นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ และเสนอแนะคำตอบทำให้คำตอบที่ได้มีความถูกต้อง

มากขึ้น เช่น เรื่องคำราชาศัพท์ นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดกลุ่มคำศัพท์ที่เป็นคำนามและคำกริยาที่มีลักษณะเหมือนกันผ่านระบบกลุ่มในการจัดกลุ่มข้อมูล

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการพัฒนานวัตกรรมในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์หลักการใช้ภาษาไทยให้แก่แก่นักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ
2. ควรศึกษาผลของการใช้รูปแบบการพัฒนานวัตกรรมร่วมกับตัวแปรตามในด้านอื่น ๆ เช่น ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความสุขในการเรียนหรือความพึงพอใจต่อการเรียน เป็นต้น
3. ควรนำวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการพัฒนานวัตกรรมไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาอื่น ๆ ที่มีลักษณะของการสร้างหลักการ กฎเกณฑ์หรือระเบียบแบบแผน เช่น วิชาคณิตศาสตร์ วิชาภาษาอังกฤษ วิชาภาษาจีน เป็นต้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ชลธิชา ม่วงศรีจันทร์. (2559). *ผลของการใช้รูปแบบการพัฒนานวัตกรรมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้หลักการใช้ภาษาไทยและความสามารถในการให้เหตุผลเชิงอุปนัยของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. CUIR at Chulalongkorn University.
<http://doi.org/10.58837/CHULA.THE.2016.275>
- ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. (2521). *คู่มือครูวิชาภาษาไทย*. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพัตรา อุตมิ่ง. (2560). *ผลของการใช้รูปแบบการพัฒนานวัตกรรมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักการใช้ภาษาไทยที่มีต่อความคิดเชิงนิรนัยและความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5*. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 45(3), 175-187.
<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDUCU/article/view/107428/85019>
- อรรถพงษ์ ผิวเหลือง, บัญชา เกียรติจรูญพันธุ์ และ ณัฐกิตติ์ สิริวัฒนาทากุล. (2563). *สภาพการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทย : แนวทางในการแก้ปัญหา*. *วารสาร “ศึกษาศาสตร์ มจร” คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย*, 8(2), 195-211.
<http://ojs.mbu.ac.th/index.php/edj/article/view/1146/849>
- ไอริสา พรหมจรรย์. (2559). *ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดมนุษยนิยมแนวใหม่ในการเสริมสร้างอัตมโนทัศน์ และแรงจูงใจต่อเนื้อหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์]. สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.).
<https://dric.nrct.go.th/Search/SearchDetail/297446>

ภาษาอังกฤษ

- Adelman, H. S., & Taylor, L. (2005). Classroom climate. In S. W. Lee, P. A. Lowe & E. Robinson (Eds.). *Encyclopedia of School Psychology*. Sage.
- Ausubel, D. (1963). *The psychology of meaningful verbal learning*. Grune & Stratton.
- Berndt, T. J., Burgy, L., & Bracken, B. A. (1996). *Handbook of self-concept: Developmental, social, and clinical considerations*. John Wiley & Sons.
- Cattell, R. B. (1971). *Abilities: Their structure, growth, and action*. Houghton Mifflin.
- Cooley, C. H. (1902). *Human nature and the social order*. Charles Scribner's Sons.
- Dewey, J. (1997). *How we think*. Dover.
- Estes, T. H., Mintz, S. L., & Gunter, M. A. (2011). *Instruction: A models approach* (6th ed). Allyn and Bacon.
- Fitts, W. H. (1972). *The self concept and behavior: Overview and supplement*. Dede Wallace Center.
- Khalaila, R. (2015). The relationship between academic self concept, intrinsic motivation, test anxiety, and academic achievement among nursing students: Mediating and moderating effects. *Nurse Education Today*, 35(3), 432–438. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0260691714003487?via%3Dihub>
- Krathwohl, D. R. (2002). *A revision of bloom's taxonomy: An overview*. Theory Into.
- Martha K. (2017). Social and emotional learning. *Journal of Pediatric Health Care*, 31(5), 521-522. <https://www.jpeds.org/action/showPdf?pii=S0891-5245%2817%2930358-9>
- Marzano, R. J. (2001). *Designing a new taxonomy of educational objectives*. Corwin Press.
- Olagoke, A. M. (2016). Attitude, self-concept and achievement of junior secondary school students in basic science in ekiti state, nigeria. *Journal of Educational and Social Research*, 6(1), 167-171. <https://doi.org/10.5901/jesr.2016.v6n1p167>
- Shavelson, R. J., Hubner, J. J., & Stanton, G. C. (1976). Self-concept: Validation of construct interpretations. *Review of Educational Research*, 46(3), 407-441. <https://www.researchgate.net/publication/269462101>
- Taba, H. (1967). *Curriculum development: Theory and practice*. Harcourt, Brace & World.